

Årjängs Kommun

Miljökonsekvensbeskrivning

Landsbyggsutveckling i strandnära lägen (LIS)
Tematiskt tillägg till översiktsplanen

Årjängs kommun
Värmlands Län

Illustrationer,
foton & layout

Beställare

Konsult

SBK Värmland AB (om inget annat anges)

Peter Månsson, Årjängs kommun

SBK Värmland AB

Storgatan 26

671 31 ARVIKA

tel. 070-783 12 04

daniel@sbkvarmland.se

www.sbkvarmland.se

INLEDNING

Det här är en miljökonsekvensbeskrivning tillhörande LIS-plan för Årjängs kommun.

Syftet med en miljökonsekvensbeskrivning

En miljökonsekvensbeskrivning (MKB) tas fram för att redovisa kommunens bedömning av den miljöpåverkan som en plan eller verksamhet kan medföra. Enligt svensk lag krävs en MKB för alla planer eller verksamheter som riskerar att innebära en betydande miljöpåverkan. Den grundläggande regleringen finns i 6 kap Miljöbalken (MB) med kompletterande bestämmelser i förordningen (1998:905) om miljökonsekvensbeskrivningar. Innehållet i en miljökonsekvensbeskrivning ska anpassas utifrån vad som är en rimlig omfattning och detaljeringsnivå med hänsyn till planens innehåll och detaljeringsgrad.

MKB:n för denna plan innehåller:

- Icke-teknisk sammanfattning
- Beskrivning av huvuddragen i planen
- Alternativredovisning
- Sakavgränsning
- Konsekvensbeskrivning utifrån sakavgränsning

ICKE-TEKNISK SAMMANFATTNING

Miljökonsekvensbeskrivningen utgår ifrån planalternativet samt nollalternativet som utgör gällande LIS-plan. De miljöaspekter som har valts ut för bedömning är: naturvärden (inkl. vattenkvalitet), friluftsliv och rekreation, kulturmiljö och landskapsbild, infra-, bebyggelsestruktur och service samt klimat och nationella miljömål.

LIS-områden har pekats ut utifrån intresseanspråk. Kommunen vill möjliggöra för de initiativ som uttryckts i så stor utsträckning som möjligt, för att på så vis öka sannolikheten för faktiska genomföranden som kan upprätthålla service och stimulera en landsbygdsutveckling i kommunen.

Planalternativet innebär en något större miljöpåverkan än nollalternativet då antalet LIS-områden i det reviderade planförslaget har ökat. Flera av de nya LIS-områdena samt fyra av de reviderade LIS-områden ligger inom område som berörs av riksintresse enligt 3 kap 6 § MB. 12 nya LIS-områden och fyra reviderade ligger inom riksintresset

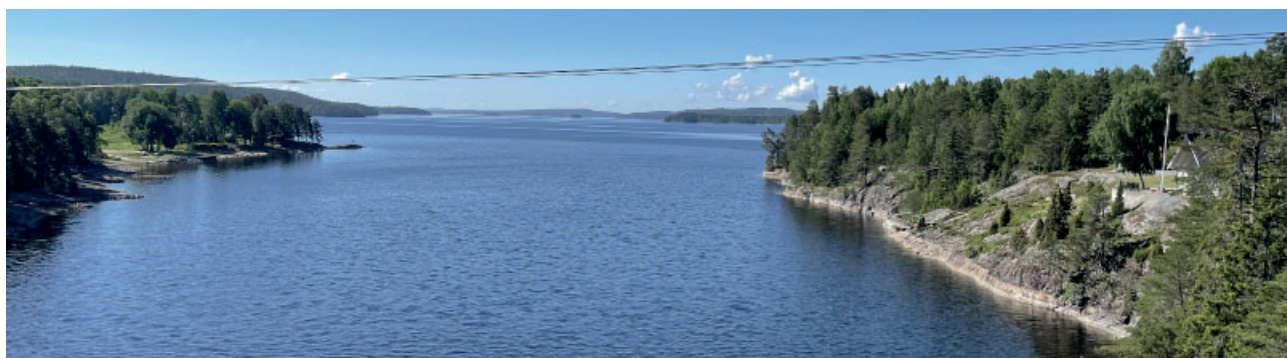
för Foxen – Stora Le, samt att två nya LIS-områden ligger inom riksintresset för Östra Silen. Då vattenkvaliteten utgör viktig livsmiljö för de vattenlevande djur- och växtlivet som finns i riksintresseområdena för naturvård är det av största vikt att säkerställa att kommande exploateringar inte påverkar vattenkvaliteten negativt. Totalt sett bedöms planförslaget få förväntade negativa konsekvenser för naturvärden och vattenkvalitet. Föreslagna åtgärder bedöms kunna minska och delvis eliminera de negativa konsekvenserna.

14 av de nya LIS-områdena samt alla (5) reviderade LIS-områden ligger inom område som berörs av riksintressena för DANO enligt 3 och 4 kapitlet MB. Vid en oförsiktig exploatering där inte riktlinjerna för utformning av ny bebyggelse för de områden som berörs av riksintressena för DANO enligt 3 och 4 kap MB följs kan riksintressena komma att påverkas negativt.

LIS-utpekande på jordbruksmark föreslås med risk för negativa miljökonsekvenser. Ingångsvärdet för LIS-planen är att brukningsvärd jordbruksmark inte ska tas i anspråk för bebyggelse eller anläggning annat än i undantagsfall. I de fall jordbruksmark berörs ska bebyggelsen anpassas inom området för att minimera påverkan på jordbruksmarken.

De utpekade LIS-områdena faller under två kategorier: områden för boende samt områden för näringsverksamhet. Utvecklingen av områdena ska ske på ett sådant sätt att det långsiktiga skyddet för stränder upprätthålls. Det ska fortfarande finnas god tillgång till strandområden för allmänheten och för att bevara goda livsvillkor för djur och växtliv. En utveckling av fler och moderna rastplatser och serviceanläggningar kring DANO-områdena kan innebära minskad risk för störningar på växt- och djurlivet.

Den faktiska påverkan på naturvärden (inkl. vattenkvalitet), friluftsliv och rekreation, kulturmiljö och landskapsbild, infra-, bebyggelsestruktur och service samt klimat och nationella miljömål beror till stor del på detaljlokalisering och detaljutformning av bebyggelse. Därför är det svårt att på denna övergripande nivå bedöma hur stora konsekvenserna kan bli. Åtgärder kan genomföras som minskar eller eliminerar de negativa konsekvenserna.

BAKGRUND

Landskapets tillgångar med sjöarna, skogarna och höjderna är på sätt och vis Årjängs signum. Kännetecknande är sprickdalarna, som gör landskapet brant och dramatiskt. I dalsänkorna har långsmala och greniga sjösystem bildats, med stora skönhetsvärden och ofta med en betydande vildmarkskänsla både inom och utom strandskyddat område. Totalt utgör sjöar och vattendrag 24 300 hektar vilket innebär 14,7 % av kommunytan vilket gör Årjäng till en av Sveriges sjöräkaste kommuner.

Årjäng är en landsbygdskommun med en gles bebyggelsestruktur där en majoritet av invånarna är bosatta utanför kommunens tätorter. Pågående urbanisering och en avreglerad bostadsmarknad har skapat ojämlika förutsättningar för finansiering av bostadsbyggande, i synnerhet på landsbygder. Det differentierade strandskyddet infördes i lagstiftningen 2009 i syfte att öka det lokala inflyandet över strandskyddet och ändringarna innebär, i korthet, att de särskilda skäl för dispens som tidigare tillämpats och redovisats som allmänna råd nu är lagstiftade samt att ett ytterligare skäl för dispens, landsbygdsutveckling i strandnära lägen (LIS).

Huvuddragen i planen

Syftet med den reviderade LIS-planen är att peka ut ett antal områden i kommunen där dispens eller upphävande av strandskyddet kan prövas med skälet att det bidrar till utveckling av landsbygden. LIS-planen är en revidering av kommunens LIS-plan från 2016. De utpekade LIS-områdena faller under två kategorier: områden för boende eller områden för näringsverksamhet. Urvalskriterier för den första kategorin är förhållande till befintlig bebyggelsestruktur och relativ närhet till service och kommunikationer medan för den andra kategorin tas hänsyn till befintlig samt potentiell näringsverksamhet inom strandskydds-zonen. Alla nya LIS-områden har sedan utretts utifrån ett antal kriterier som framgår av plandokumentet men som bland annat behandlar natur, kultur, landskap, risker och hälsa samt möjligheten för LIS-områdena att ge positiva effekter på sysselsättning samt bidra till ett förbättrat underlag för befintliga servicefunktioner.

Område för näring är huvudsakligen inriktade på turism och friluftsliv. Nuläget vad gäller miljöbelastningar och planeringsförutsättningar inom de olika LIS-områdena framkommer i plandokumentet samt uppskattad lämplig utbyggnadsgrad intill de berörda sjöarna.

Kommunen har genom information på hemsidan efterfrågat vart det inom kommunen finns intresse för utveckling på landsbygden i strandnära läge. Önskemål har inkommit från enskilda markägare och verksamhetsutövare på möjliga områden att utveckla för LIS. Kommunens ser det som betydelsefullt att LIS-planen ger uttryck för de möjligheter och behov som kan finnas på det lokala planet för att också tillse ökade chanser för ett genomförande av LIS-planen.

Alternativredovisning

En miljökonsekvensbeskrivning ska alltid innehålla en identifiering, beskrivning och bedömning av rimliga alternativ med hänsyn till planens syfte och geografiska räckvidd, däribland ett så kallat nollalternativ som speglar hur miljön påverkas av den troliga utvecklingen om revideringen av LIS-planen inte genomförs. Alternativerna i denna MKB är:

- Nollalternativ (Nuvarande LIS-områden utpekade i ÖP 2016)
- Planalternativet (Den reviderade LIS-planen med nya och ett fåtal ändrade LIS-områden)

Nollalternativet i denna MKB är att de LIS-områden som finns utpekade i kommunens översiktsplan från 2016 fortsätter att gälla. Det har konstaterats att nuvarande LIS-plan inte fått den önskade effekt på landsbygdsutvecklingen som varit dess syfte och det har framkommit nya önskemål om att bidra till landsbygdsutveckling genom bostadsbyggande och verksamhetsutveckling i strandnära läge.

Planalternativet väger intresset av att skapa förutsättningar för landsbygdsutveckling mot intresset av att upprätthålla strandskyddets syfte, det vill säga livsbetingelserna för djur och växter samt förutsättningarna för det rörliga friluftslivet. Planalternativet omfattar 20 nya områden samt 31 befintliga LIS-områden varav 5 reviderats. Av de befintliga LIS-områdena (34 st) är det 3 som numera istället hanteras i FÖP Töcksfors och FÖP Årjäng. För de befintliga LIS-områdena har nya slutsatser och rekommendationer tagits fram i vissa fall.

Geografisk avgränsning

En LIS-plan är ett tematiskt tillägg och en del av kommunens översiktsplan. Planen och MKB:n avgränsas geografiskt av Årjängs kommungräns. Konsekvenserna av planen kan dock ha vidare avgränsning, exempelvis för DANO-områdets värden utifrån naturvårds- och friluftslivssynpunkt, kan antalet LIS-områden påverka det samlade värdet av DANO negativt, då områdets attraktivitet som helhet skulle kunna påverkas. Enligt uppgifter från den ideella föreningen för DANO så är det inte boendeutvecklingen inom DANO-området som är problemet utan besöksnäringen i allmänhet som kan skapa bekymmer.

I urvalsprocessen för att identifiera områden lämpliga för landsbygdsutveckling har begreppet landsbygd definierats som hela kommunen.

Sakavgränsning och metod

Ett LIS-område tillför ett särskilt skäl för att upphäva eller ge dispens från strandskyddet om det bedöms att området är lämpligt för landsbygdsutveckling och om det samtidigt har så begränsad omfattning att strandskyddets syften fortfarande tillgodoses långsiktigt.

Det är den betydande miljöpåverkan som ska identifieras, beskrivas och bedömas i en miljökonsekvensbeskrivning. Vid en revidering av en tidigare plan, som i fallet med denna LIS-plan, har miljöpåverkan av LIS-områdena som finns utpekade i gällande ÖP bedömts och beskrivits i dess tillhörande miljökonsekvensbeskrivning. Syftet med den här MKB:n är att beskriva den betydande miljöpåverkan som tillkommande områden kan antas medföra och redovisa vilka åtgärder som vidtas för att minimera denna.

Urvalet av LIS-områden kan ses i två steg. Det första är urvalet av områden har skett med hänsyn till resultatet av analyserad miljöpåverkan för varje berörd sjö. Det första steget innebär således ett antal förkastade alternativ. I det andra steget kan de mer lokala konsekvenserna för olika miljöaspekter konstateras och antingen främjas eller hotas. Dessa återges i respektive områdesbeskrivningar som ingår i LIS-planen.

Utifrån dessa sammanställningar, samt resonemanget ovan, har följande sakfrågor bedömts relevanta att redogöra för vidare i denna MKB:

- Naturvärden (inkl. vattenkvalitet)
- Friluftsliv och rekreation
- Kulturmiljö och landskapsbild
- Infra-, bebyggelsestruktur och service
- Klimat och nationella miljömål

Under dessa rubriker redovisas förväntade konsekvenser av planförslaget och nollalternativet.

Kommunala planer Översiktsplan

Kommunens gällande översiktsplan vann laga kraft 2016-01-09. I gällande översiktsplan finns ställningstaganden för landsbygdsutveckling, genom att bland annat skapa attraktiva bostadsområden i strandnära lägen och förbättra möjligheterna att bo och verka på landsbygden. Det beskrivs som viktigt att möjliggöra attraktiva boendemiljöer för att öka inflyttningen till landsbygden, bland annat genom att tillämpa det differentierade strandskyddet.

Till översiktsplanen finns tillhörande LIS-plan. Planen innehåller ställningstaganden för 34 LIS-områden utspridda över kommunen, de finns bland annat i Östervallskog, Töcksfors, V:a Fågelvik, Lennartsfors, Gustavfors, Årjäng, Sandaholm, Svensbyn och Sillebotten. För respektive LIS-område har påverkan på landskapet, kulturmiljön, naturmiljön, friluftslivet, infrastrukturen, sysselsättningen, servicen samt djur- och växtlivet utretts. Det kan konstateras att utpekade LIS-områden inte nått full potential gällande bostadsbyggande och utveckling av kommunens landsbygder.

Sedan kommunens översiktsplan antogs och vann laga kraft har ett antal strandskyddsärenden i LIS-områden

hanterats av Årjängs kommun. Mellan 2016-2022 har ca 27 bygglovsärenden handlagts inom LIS-områdena, av dessa har två ärenden upphävts av Länsstyrelsen. Byggloven har inneburit beviljande av 17 fritidshus, 20 bostadshus, 2 bryggor samt tre ärenden om utveckling av campingverksamhet. Fyra detaljplaner har tagits fram inom LIS-områdena. En detaljplan är gällande och möjliggöra för etablering av 80-100 bostadshus, en detaljplan ska antas och två detaljplaner har varit på samråd. Ytterligare en detaljplan har fått positivt planbesked och är inför framtagande.

Serviceplan

Kommunen antog under år 2020 en serviceplan. Syftet med serviceplanen är att ge en översikt och helhetsbild av tillgången till service i kommunen och en handlingsplan för att upprätthålla och utveckla en rimlig servicenivå för landsbygdens boende, föreningar, företagare och besökare. I serviceplanen finns ställningstaganden för att planen även ska fungera som underlag till revideringar av kommunens översiktsplan. I tillhörande handlingsplan till serviceplanen finns ett ställningstagande om att uppdatera översiktsplanen med fler LIS-områden i syfte att förbättra förutsättningarna för kommersiell service i kommunen.

FÖP Årjäng

I den fördjupade översiktsplanen för Årjängs tätort (FÖP Årjäng) tas de LIS-områden som berör tätorten upp. Totalt är det tre befintliga LIS-områden som berörs av planen.

- Kyrkerud (nr. 19 i LIS-planen)
- Strand, Sillegårdsed (nr. 20 i LIS-planen)
- Storön (nr. 21 i LIS-planen)

För två av LIS-områdena, nr. 20 och nr. 21, föreslås justering av LIS-områdena i FÖP:en och av den anledningen kommer LIS-områdena utgå ur LIS-planen och vidare hanteras genom FÖP Årjäng. För LIS-område nr. 19 framgår i FÖP:en att avgränsningen och inriktningen som finns i gällande LIS-plan fortsatt ska gälla och kommer därav fortsatt vara en del av LIS-planen.

FÖP Töcksfors

I den fördjupade översiktsplanen för Töcksfors tätort (FÖP Töcksfors) tas de LIS-områden som berör tätorten upp samt att den även föreslår tre nya LIS-områden.

- Batteriåsen (nr. 6 i LIS-planen)
- Sandvikens camping (nr. 7 i LIS-planen)
- Sägudden
- Kallnäset
- Gläntan

För LIS-område nr. 7 föreslås justering av LIS-området i FÖP:en och av den anledningen kommer LIS-området utgå ur LIS-planen och vidare hanteras genom FÖP

Töcksfors. För LIS-område nr. 6 framgår i FÖP:en att avgränsningen och inriktningen som finns i gällande LIS-plan fortsatt ska gälla och kommer därav fortsatt vara en del av LIS-planen.

Konsekvensbedömning Naturvärden

Det är sjöarna och skogen som är de mest karakteristiska naturtyperna i Årjäng. Skogen har på grund av de stora höjdskillnaderna i landskapet delvis varit svårbrukad vilket har givit förutsättningar för höga naturvärden tack vare att skogen hunnit uppnå hög ålder och ha undantagits rationellt skogsbruk. Nere i dalarna ligger sjöarna som ofta utgör djupa klarvattensjöar med unika öringstammar och ishavsrelikter, vilka är djur som överlevt i de kalla djupa sjöarna sedan området täcktes av vatten vid den sista istidens slutskede. När det gäller fåglar hör storlom och fiskgiuse till karaktärsarterna. Några av dessa naturvärden är utpekade riksintressen.

Riksintresse naturvård enl. 3 kap 6§ MB

Sjöarna Foxen och Stora Le ingår i ett system av sprickdalssjöar där de särskilda naturvärdena består i ett rikt vattenlevande djur- och växtliv, däribland ovanligt stora stammar av storväxt, sjölevande öring. Reproduktionsområden är Tarmsälven, Torpedalsälven och Römsälven. Ett flertal

glacialmarina relikter förekommer. Karaktärsfåglar för sjöarna är storlom och fiskgiuse. Omgivningarna är vildmarksbetonade. Längs Stora Le förekommer naturskogsartad tallskog och inslag av rikare flora.

Sjön Östra Silen befinner sig i en sprickdalsterräng och är omgiven av barr- och blandskog. Östra Silen är en näringsfattig och flikig klarvattensjö som tillhör Upperudsälvens avrinningsområde. Sedan 1600-talet är sjön reglerad med en slussanläggning. På stränderna finns det knappt någon vegetation, men det finns välutbildade rundhällar med stöt- och läsida och system av korsande isräfflor. Östra Silen är ett nationellt och regionalt särskilt värdefullt vattenområde med ett särskilt rikt vattenlevande djur- och växtliv, däribland ovanligt stora stammar av storväxt, sjölevande öring.

Förutsättningarna för bevarande av riksintressevärdena för naturvård är framför allt sjöarnas vattenkvalitet med högt PH-värde. Åtgärder som påverkar vattenkvaliteten negativt kan vara utsläpp av gödande och giftiga ämnen. En förutsättning för att bevara värdena av riksintresse är att säkerställa reproduktionsområden och vandringsvägar för fisk. Fisktrappor har också byggts förbi kraftstationerna i Töcksfors för att möjliggöra uppvandring och avelsfisksamling av storöring från Foxen och Stora Le.

Vattenförekomst	Ekologisk status	Miljö kvalitetsnorm Ekologisk status	Kemisk status	Miljö kvalitetsnorm Kemisk ytvattenstatus (exkl. kvicksilver och PBDE)	LIS-områden invid sjön
Östen	God	God	Uppnår ej god	God	1-3
Töck	Måttlig	God 2027	Uppnår ej god	God	4-6, 35-37
Foxen	Måttlig	God 2039	Uppnår ej god	God	7-12, 14, 15, 39-46
Lelång	Måttlig	God 2039	Uppnår ej god	God	16, 17, 47, 48
Högstjärnet	Måttlig	God 2039	Uppnår ej god	God	18
Västra Silen	God	God	Uppnår ej god	God	19-24
Bysjön	God	God 2027	Uppnår ej god	God	26
Järnsjön	God	God	Uppnår ej god	God	25, 51
Svensbysjön	Måttlig	God 2039	Uppnår ej god	God	27, 28
Östra Silen	God	God	Uppnår ej god	God	29-34, 53, 54
Nedre Hurr	Måttlig	God 2039	Uppnår ej god	God	38
Stora Le	Måttlig	God 2027	Uppnår ej god	God	13, 49
Struven/Fárnäsälven	Dålig	God 2039	Uppnår ej god	God	50
Kestadtjärnet	Måttlig	God 2039	Uppnår ej god	God	52

Ovan: Miljö kvalitetsnormer för berörda sjöar i LIS-planen (förvaltningscykel 3 2017-2021)

För Sjöarna Foxen och Stora Le är sprickdalslandskapet och odlingslandskap även en del av riksintresseutpekandet. Representativt odlingslandskap i skogsbygd vid Ögården. Negativ påverkan på dessa värden kan vara minskat brukande, igenväxning och skogsplantering på jordbruksmark och bebyggelseexploatering.

Vattenförvaltning och vattenkvalitet

Sverige jobbar med vattenförvaltning i enlighet med EU:s ramdirektiv för vatten. Direktivet syftar till ett långsiktigt och hållbart nyttjande av våra vattenresurser för att säkerställa god vattenkvalitet. Nuvarande vattenkvalitet bedöms utifrån en mängd olika kvalitetsfaktorer och uttrycks som mått på vattenförekomstens status. Varje vattenförekomst har också försetts med kvalitetskrav uttryckt i miljökvalitetsnormer (MKN) som anger när statusklassningen god kvalitet för förekomsten bör uppnås. Normerna finns upptagna i miljöbalken och där finns föreskrifter om förbud mot försämring vilket innebär att en kommun eller myndighet inte får tillåta en verksamhet eller åtgärd som ger upphov till ökad störning eller förorening som äventyrar möjligheten att uppnå den status eller potential som en vattenförekomst ska ha enligt en miljökvalitetsnorm.

Vattenkvalitet för berörda sjöar

Generellt har berörda sjöar och vattenförekomster bra kvalitet och flera sjöar uppnår också statusklassningen god ekologisk status (se tabell). Bidragande till gällande statusklassningar är i flera fall de biologiska och fysikalisk-kemiska kvalitetsfaktorer som enskilt klassas med hög ekologisk status. Det gäller inte minst sjöarna Foxen, Stora Le och Östra Silen, vars vattenkvalitet utgör en grundförutsättning för det vattenlevande växt- och djurliv som är ett värde av riksintresse för naturvård. God vattenkvalitet med lågt PH-värde är också en förutsättning för bevarande av riksintressevärdena.

Fisk och konnektivitet av hänsyn till vandringshinder och reglering utgör de huvudsakliga kvalitetsfaktorer, dvs. kända påverkanskällor, som påverkar vattenförekomsternas ekologiska status negativt till att bli klassade med måttlig status. En vattenförekomst klassas just nu med dålig ekologisk status, Struven/Färnäsälven, där problemet är historisk påverkan på vattendragets fysiska form och vattenföring.

Konsekvenser vid nollalternativet

Nollalternativet innebär ett färre antal områden som kan utvecklas för bostads- och näringsverksamhet som berör riksintresset för naturvård. Vilket där med även innebär lägre tänkbara konsekvenser för riksintresset än planalternativet. Nollalternativet begränsar dock utvecklingen av fler och moderna rastplatser och serviceanläggningar vilket innebär att slitage och störningar på växt- och djur-

livet är ett fortsatt hot mot naturmiljövärden som i Foxen-Stora Le samt Östra Silen även är av riksintresse.

För Sjöarna Foxen och Stora Le är även odlingslandskap en del av riksintresseutpekandet. Negativ påverkan på dessa värden kan vara minskat brukande, igenväxning och skogsplantering på jordbruksmark samt bebyggelseexploatering. Nollalternativet bedöms påverka riksintressena mindre då färre områden bebyggs dock utökas befintliga LIS-områden med nya riktlinjer i planalternativet för de områden som berörs av riksintresset vilket bedöms minska påverkan av planalternativet som helhet.

Konsekvenser av planalternativet

Samtliga sjöar som är berörda av de föreslagna LIS-områdena omfattas av miljökvalitetsnormer för vatten, och kan enligt gällande statusklassningar konstateras ha generellt bra vattenkvalitet. Den reviderade LIS-planen innehåller 20 nya områden, varav 14 ligger i eller i direkt anslutning till utpekade riksintressen för naturvård för Foxen-Stora Le samt för Östra Silen. Fem LIS-områden revideras från gällande plan, av dessa berör fyra riksintresset för naturvård. Då vattenkvaliteten utgör viktig livsmiljö för de vattenlevande djur- och växtlivet som finns i riksintresseområdena för naturvård är det av största vikt att säkerställa att kommande exploateringar inte påverkar vattenkvaliteten negativt.

Kommande tillämpning av LIS-områdena kan också komma att innebära byggnationer och åtgärder som riskerar att ha en påverkan på naturvärden. Det kan exempelvis handla om att hårdgjorda ytor, såsom parkeringsplatser, riskerar vid nederbörd att förorena intilliggande sjöar och vattendrag med petroleumprodukter, metaller och andra förorenande ämnen. Detta medför även en ökad risk för förorening av grundvatten, sjöar och vattendrag. Det är därför viktigt att göra en avvägning mellan typ av verksamhet, krav på byggnationer och anläggningars utformning och riskminimering samt recipientens känslighet.

Den största risken för negativ påverkan på kvalitetsfaktorerna av betydelse för sjöarnas ekologiska statusklassning bedöms vara näringstillförsel till följd av bristfälliga VALösningar. Kommunen arbetar strategiskt med VA-försörjningen inom ramen för VA-plan (och kommande vattentjänstplan) som även tar LIS-planeringen i beaktande samt att kommunen har framtagna riktlinjer för prövning med enskilda avlopp. Vid enskilda avlopp inom 50 meter från strandkanten för alla sjöar inom kommunen bör hög skyddsnivå gälla och hårdare krav ställs på enskilda avloppsanläggningar.

Föreslagna LIS-områden bedöms inte medföra någon generell påverkan på kvalitetsfaktorerna fisk, konnektivitet och reglering vilka utgör de huvudsakliga negativa

påverkansfaktorerna på gällande statusklassningar. LIS-områdena antas heller inte ha någon generell påverkan på vattenförekomsternas hydrologiska regim.

12 nya LIS-områden berör riksintresseområdet för naturvård Foxen – Stora Le där det utöver vattenkvalitet även är landskapet med skogsområden av vildmarkskaraktär och småskaligt jordbrukslandskap som är av värde. En oaktam placering av LIS-områden skulle kunna innebära förändringar i landskapet som riskerar att hota delar av värdena som är av riksintresse för naturvård. I LIS-planen finns framtagna riktlinjer för att minska påverkan på landskapet. Dessa riktlinjer har även kompletterats med inom befintliga LIS-områden som berör riksintresset vilket innebär att konsekvenserna avseende landskapet bedöms bli ringa till små positiva i vissa delar.

Totalt sett bedöms planförslaget få förväntade negativa konsekvenser för naturvärden och vattenkvalitet. Föreslagna åtgärder bedöms kunna minska och delvis eliminera de negativa konsekvenserna.

Åtgärder

De åtgärder som planeras för att undvika, minska och avhjälpa skada till följd av planen är följande:

- Vid berörda sjöar avseende riksintresse naturvård, undantas utpekande av LIS-områden inom större sammanhängande områden med jordbruksmark
- Säkerställa att kommande byggnationer eller anläggningar i LIS-områden inte medför någon otillbörlig näringstillförsel eller annan risk för förorening som riskerar påverka vattenkvaliteten negativt i eller i anslutning till riksintresse för naturvård i enlighet med kommunens riktlinjer för enskilda avlopp.
- Tillämpa dagvattenpolicyn i ärenden om lov och tillstånd för byggnationer och anläggningar inom LIS-områdena.
- Uppdatera kommunens VA-plan med anledning av den reviderade LIS-planen samt den kommande vattentjänstplanen.
- Anpassa bebyggelsens utformning och placering för att minimera påverkan på riksintresset.
- Naturvärdesbedömningar ska göras i samband med fortsatt prövning för alla områden så att de grundläggande villkoren för dispens kan tillgodoses.

Friluftsliv och rekreation

Den allmänna tillgången på natur av intresse för friluftslivet är stor i kommunen. Sjösystemen i det vackra sprickdalslandskapet ger stora möjligheter till t.ex. paddling eller fiske, vandring och rekreation. Även Glaskogens naturreservat i norr är en stor tillgång. Jakt respektive fiske är stora fritidsintressen för många invånare i kommunen.

En viktig näringsgren i kommunen är turismen, främst natur- och vildmarksturism. Det finns flera kanotcenter med uthyrning av kanoter/kajaker, fiskecamps och övernattingsstugor att hyra. Flertalet gästhamnar finns också. Inom DANO-området finansierar ett så kallat naturvårdskort iordningsställda lägerplatser med toaletter, vindskydd, ved och sophantering.

Riksintresse friluftsliv enl. 3 kap 6§ MB

Det så kallade DANO-området (Dalsland-Nordmarken) omfattar ett sammanhängande system av sprickdalssjöar från nordspetsen av sjön Östen i norra Årjängs kommun och fortsätter i söder in i Västra Götaland. Områdets värde ligger främst i dess goda förutsättningar för vattenburet friluftsliv genom framför allt paddling och sportfiske i en tilltalande naturmiljö. Sjösystemet är vida känt för sina goda förutsättningar för paddling och lockar kanotister från hela Europa.

Landskapet inom DANO-området består i stora delar av skogstrakter med glesa bebyggelsestrukturer samt en del insprängd jordbruksmark, men här ligger även Töcksfors och Årjängs tätorter. Anläggningar som underlättar för friluftslivet finns på många platser och det är lätt att ta sig till området. Viss markförslitning och störning på fågellivet har skett i vissa delar av området genom frekvent användning, vilket lett till att vissa platser och öar nu omfattas av tillträdesförbud. Enligt uppgifter från den ideella föreningen för DANO så är det inte boendeutvecklingen inom DANO-området som är problemet utan besöksnäringen i allmänhet som kan skapa bekymmer.

DANO-områdets vidsträckta utbredning gör att det finns många angöringspunkter. Genom den norra delen, vid Töcksfors, passerar E18 och längs hela området sträcker sig riks- och länsvägar vilka ger goda förutsättningar att besöka och angöra riksintresseområdets olika delar med bil.

En förutsättning för bevarande och utveckling av områdets värden för friluftsliv är fortsatt utveckling av rastplatser. Enligt värdebeskrivningen för riksintresseområdet kan dess värde hotas av oaktam exploatering, exempelvis av olyckligt placerad vindkraft.

Riksintresse rörligt friluftsliv enl. 4 kap 2§ MB

Området som omfattas av riksintresse för friluftsliv enligt 3 kap MB omfattas även av riksintresse för rörligt friluftsliv enligt 4 kap. Inom DANO-området ska turismen och friluftslivets, särskilt det rörliga friluftslivet, beaktas vid prövning av åtgärder och verksamheter som kan påverka natur- och kulturmiljövärden.

Allemansrättslig tillgänglighet

Att trygga allmänhetens tillgång till stränder är ett av syftena med strandskyddsbestämmelserna. Möjligheten att fortsatt nyttja området mellan stranden och ny bebyggelse säkerställs genom tillämpningen av bestämmelserna om fri passage vid dispensprövning och förrättning.

Det rörliga friluftslivets karaktär kan till viss del sägas ha förändrats sedan strandskyddet infördes. Idag är det allmänna bad- och båtlivet och den strandnära rekreationen ofta knutet till upplevelser vid specifika platser och målpunkter. Det kan handla om grillplatser, lägerplatser, utsiktsplatser, badplatser, småbåtshamnar/marinor för iläggning eller upptagning av båtar. Fler och fler efterfrågar också en högre grad av service med bekvämligheter kopplat till naturupplevelser och friluftsliv.

En förutsättning för bevarande och utveckling av friluftslivsvärdena är också att fortsätta utveckla rastplatser i området enligt värdebeskrivningen av riksintresset.

Konsekvenser av nollalternativet

Nollalternativet bedöms påverka riksintressena mindre då färre områden bebyggs dock utökas befintliga LIS-områden med nya riktlinjer i planalternativet för de områden som berörs av riksintresset vilket bedöms minska påverkan av planalternativet som helhet.

Konsekvenser av planalternativet

16 av de nya LIS-områdena samt alla (fem) reviderade LIS-områdena berör riksintresseområdena för friluftsliv och för rörligt friluftsliv i DANO-området.

Då värdet av riksintresset främst ligger i dess goda förutsättningar för vattenburet friluftsliv genom framför allt paddling och sportfiske i en tilltalande naturmiljö kan LIS-områdena komma att påverka riksintresset genom att flera områden exploateras vilket påverkar upplevelsen av området sett från vattnet. LIS-områdena bedöms dock också till viss del kunna bidra till att stärka de upplevda värdena som äsyftas i riksintresseutpekandena för friluftslivet. Genom att bidra till att skapa förutsättningar för fler att besöka och uppleva sjön, utan att göra för stora ingrepp i de naturvärden som finns kan planen tillgängliggöra riksintresseområdena på platser som få människor besöker idag.

Genom de vattenområden som finns med i LIS-planen kan även det vattenburna friluftslivet stärkas ytterligare genom fler båtplatser.

Bestämmelserna om fri passage närmast vattnet är av betydelse för det rörliga friluftslivet. Dessa tillämpas vid dispensprövning och förrättning.

En utveckling av verksamheter inom turism och friluftsliv kan gynna kommunens rekreativvärden. Samtidigt kan exploateringen av bostäder i viss mån minska upplevelsevärde och tillgängligheten för allmänheten vilket är negativt.

Planförslaget bedöms därav medföra möjligheter till både positiva och negativa konsekvenser med avseende på friluftsliv och rekreation.

Åtgärder

De åtgärder som planeras för att undvika, minska och avhjälpa skada till följd av planen är följande:

- Anpassa bebyggelsen utformning och placering för att minimera påverkan på riksintresset.
- Att exploatering främst ska ske i närheten av befintlig bebyggelse.
- Att fri passage ska lämnas närmast vattnet samt tillhörande riktlinjer för kvarvarande naturmark/skog inom område för fri passage inom tillämpliga LIS-områden.
- Utpekande av vattenområden för gemensamma bryggor.
- Främjande av fler rastplatser/replipunkter för det rörliga friluftslivet inom DANO-området.

Kulturmiljö och landskapsbild

Kulturmiljö

Inget LIS-område omfattas av riksintresse för kulturmiljövärden enligt miljöbalkens 3 kap.

Inom kommunen och kring de sjöar som berörs av LIS-områden finns vissa kulturvärden, detta omfattar bland annat fornlämningar och övriga kulturhistoriska lämningar.

Kyrkomiljöer, byggnadsminnen och fornlämningar skyddas av kulturmiljölagen. Om något skyddat område eller objekt direkt berörs av LIS-planeringen, beskrivs det närmare under respektive föreslaget LIS-område.

Intrång i eller borttagande av fornlämningar kan endast ske efter en tillståndsprövning. Då tillstånd ges och fornlämningen undersöks och tas bort kan intrånget delvis kompenseras genom att lämningen dokumenteras och bevaras och att undersökningen bidrar till ökad kunskap om den aktuella lämningstypen och området lämningen ligger i. Samtidigt minskar eller försvinner lämningens framtida

vetenskapliga och/ eller pedagogiska potential genom att kunskap som samhället besitter i framtiden inte kan tillämpas vid en undersökning idag.

Genom utveckling av LIS och/eller upprättandet av en landsbygdsstrategi kan möjligheten öka för människor att bo kvar och livnära sig på landsbygden. Det kan också medföra en ökad inflyttning och förstärkning av underlaget för olika typer av service på landsbygderna. En sådan utveckling kan bidra till att upprätthålla kulturmiljövärden i landskapet, t.ex. genom öppethållande av odlingsmark, skötsel och underhåll av byggnader. Samtidigt kan en utveckling av landsbygden medföra att landskapet förändras, att kulturhistoriska landskapselement eller andra lämningar trängs ut av ny bebyggelse, infrastruktur moderniseras och mark tas i anspråk för modernare former av markanvändning.

Det är svårt att göra säkra bedömningar av LIS-områdenas konsekvenser på kulturmiljön. Med hänsyn till dessa osäkerheter blir den sammantagna bedömningen att konsekvenserna på kulturmiljön kan bli små negativa.

Landskapsbild

Traditionellt har bebyggelsen legat högre där marken är torr och bra att bygga på, och den brukade marken nedåt vattnen. Det är önskvärt att en lokal byggnadstradition lever kvar, att tomter vårdas och att kulturlandskapet hålls öppet. Brukningsvärd jordbruksmark bör inte tas i anspråk för bebyggelse eller anläggning annat än i undantagsfall.

Konsekvenser av nollalternativet

Nollalternativet bedöms påverka landskapsbildens mindre än planalternativet då färre områden bebyggs. Befintliga LIS-områden utökas dock med nya riktlinjer i planalternativet för de områden som berörs av riksintresset för DANO, riktlinjerna bedöms även innebära att påverkan på landskapsbildens minskar vilket bedöms minska påverkan av planalternativet som helhet.

Konsekvenser av planalternativet

I planalternativet är LIS-områdena i stort placerade i anslutning till befintlig bebyggelse och befintlig infrastruktur för att minska påverkan på landskapsbildens. Del av värdet för riksintressena för DANO är att landskapet inom DANO-området till stora delar består av skogstrakter med glesa bebyggelsestrukturer samt en del insprängd jordbruksmark. Framtagna riktlinjer för LIS-områden bedöms minska inverkan på landskapsbildens, konsekvenserna bedöms bli små negativa.

Åtgärder

De åtgärder som planeras för att undvika, minska och avhjälpa skada till följd av planen är följande:

- Ärenden som berör fornlämningar remitteras till Länsstyrelsen.
- Anpassa bebyggelsens utformning och placering för att minimera påverkan på landskapsbildens framför allt i anslutning till riksintresset för DANO enligt 3 och 4 kap MB. Åtgärden är av vikt för att minimera påverkan på landskapsbildens sett från sjön.
- Justeringar av LIS-områdenas utbredning för att minska påverkan på landskapsbildens samt ianspråktagande av jordbruksmark.

Infra-, bebyggelsestruktur och service

Inom kommunen går E18 i väst-östlig riktning samt riksväg 172 och 177 i syd-nordlig riktning. I tätorterna består vägnätet av kommunala vägar. Det övergripande vägnätet består av ett statligt vägnät som ansluts av flera mindre enskilda vägar.

Kollektivtrafik går längs E18, riksväg 172 och länsväg 177, denna består både av linjetrafik samt anropsstyrd trafik. Möjliggörandet av ökad kollektivtrafik i kommunen styrs av attraktivitet och befolkningsunderlag. LIS-planen kan vara en del i att utöka underlaget för kollektivtrafiken. I översiktsplanen går att läsa att attraktivitet bland annat kan ökas genom att utforma pendelparkeringar på landsbygden.

Kollektivtrafikens linjer och tidtabeller kan också påverkas av framtida förändringar av bebyggelsens lokalisering. Kommunens målsättning är att hela kommunen skall ges möjligheter till utveckling, inte bara centralorten och områden längs huvudtrafikstråken.

Flertalet LIS-områden ligger i anslutning till eller relativt nära vägar som trafikeras av regional kollektivtrafik och nära eller på rimligt avstånd från närmaste serviceort. Undantag från detta är Gyltenäs, Nästeviken samt Båstnäs, dessa LIS-områden avses dock för näringsverksamhet och har därav bedömts som godtagbara LIS-områden.

Årjängs kommun har en stark tradition av företagande och många av invånarna har ett eget företag eller är engagerade i ett. Styrkan är möjligheten att utvecklas och att små- och storskaliga företag kan etablera sig.

Den större delen av den kommersiella servicen är uppdelad mellan tätorterna Årjäng och Töcksfors. Övrig kommersiell service finns i Sillerud och Östervallaskog.

Konsekvenser av nollalternativet

Att peka ut färre LIS-områden innebär att möjligheten för förbättrad kollektivtrafik kan minska då underlaget för kollektivtrafiken blir lägre. Även möjligheten att bedriva serviceställen minskar men färre utpekanden. Nollalternativet kan innebära små negativa effekter.

Konsekvenser av planalternativet

Genom ett ökat befolkningsunderlag inom befintliga kollektivtrafikstråk så ökar även möjligheten för ökad turtäthet i framtiden.

Ett antal av LIS-områdena ligger längre från befintlig kollektivtrafik samt service men då många idag har möjlighet att helt eller delvis jobba hemifrån samt att det testas olika alternativ till ny kollektivtrafikform. En kollektivtrafikform som främst syftar till att ge resmöjligheter där det saknas linjetrafik, framför allt på landsbygden, som även skulle kunna bli verklighet i Årjängs kommun så bedöms konsekvenserna som hanterbara för dessa områden.

Möjligheten att utveckla en näringsverksamhet, t.ex. ett antal uthyrningsstugor som ett komplement till befintlig jord- och skogsbruksverksamhet, kan bidra till att upprätthålla en god landsbygdsutveckling. Ökat befolkningsunderlag på landsbygden kan innebära en ökad överlevnad för befintliga serviceställen samt ökade möjligheter för ytterligare etableringar. Planalternativet bedöms ge positiva konsekvenser.

Åtgärder

De åtgärder som planeras för att undvika, minska och avhjälpa skada till följd av planen är följande:

- Kommunen ska tillsammans med Värmlandstrafik jobba för att få till anpassade kollektivtrafiklösningar för landsbygden.
- Kommunen ska främja upprättandet av pendlarparkering på landsbygden i enlighet med översiktsplanens intentioner.

Klimatpåverkan och nationella miljömål

Klimatpåverkan

Samtliga länsstyrelser har 2022 gett ut en checklista för begränsad klimatpåverkan.

Checklistan är utformad för kommuner och länsstyrelser och innehåller exempel på hur klimatperspektivet kan lyftas in i den fysiska planeringen. Checklistan är tänkt att

vara ett stöd inom både översiktsplanering och detaljplanering. Syftet är att handläggare på kommuner och länsstyrelser ska få bättre kunskap om hur strukturer i regioner och samhällen, samt hur transporter och tekniska lösningar påverkar klimatet och ge exempel på åtgärder som kan vara relevanta för att minska påverkan. Checklisten ska på intet sätt ses som heltäckande utan den att ge vägledning för att på ett systematiskt sätt lyfta in frågan om begränsad klimatpåverkan i den fysiska planeringen.

LIS-plan är ett tematiskt tillägg till översiktsplanen och denna MKB avser främst att behandla de tillägg som den innebär i förhållande till befintlig LIS-plan. Vid genomgången för påverkan av LIS-planen på klimatpåverkan är det detta som har varit ingångsvärdet. I samband med att kommunen tar fram en ny översiktsplan bör frågan belysas i sin helhet med LIS-planen inkluderat.

Genom att redan på en översiktlig nivå vara medveten om vilka fysiska strukturer som kan främja ett minskat energibehov och minskade utsläpp av växthusgaser genom samordning av bebyggelse och transportplanering möjliggörs en mer hållbar utveckling.

Checklistan för klimatpåverkan för översiktsplaner är uppbyggd för fyra olika delar, fysiska strukturer och markanvändning, transporter och resande, energiproduktion och distribution samt energianvändning i bebyggelse. Utifrån dessa områden bedöms LIS-planen enbart kunna bidra med bedömning för en del av områdena. Delarna som rör energiproduktion och distribution samt energianvändning i bebyggelse bedöms bäst bedömas utifrån en heltäckande översiktsplanenivå. Kommunen har även sedan tidigare en framtagen vindkraftsplan från 2010 för att möjliggöra för förnyelsebar el inom kommunen. Vindkraftsplanen har till stora delar genomförts och bidragit till ökad lokal produktion av förnyelsebar el.

Området energianvändning i bebyggelse utgår främst ifrån ett täthetsperspektiv vilket inte kan sägas vara fallet med planläggandet för en LIS-plan även om det alltid är eftersträvarvärt att göra energismarta val vid anläggandet av ny bebyggelse. Genom kommunens gällande översiktsplan framgår att kommunen ska verka för att öka medvetenheten och effektivisera energifrågorna, vid utveckling av områden krävs det tidiga samråd med berörda instanser och applicering av de kommunala ställningstagandena från styrdokumenterna i arbetsprocessen.

För områdena som berör fysiska strukturer och markanvändning samt transporter och resande har en översiktlig bedömning gjorts utifrån LIS-planens påverkan i de frågor som den bedöms beröra.

Utbyggnaden av LIS-områden kommer att ske under lång

tid, dagens LIS-plan togs 2016 och har sedan dess genererat en modest utbyggnad. Detta kan även delvis tänkas vara fallet framåt om än i något högre utbyggnadstakt med hänsyn till intresset från markägare och exploatörer. Generellt går dock ändå att säga att det kommer ske en succesiv utbyggnad där naturområden kommer minska. Flera av områdena ligger dock i direkt närhet av eller i anslutning till befintlig bebyggelse och i naturmark som inte bedöms ha höga rekreativvärden. LIS-områdena kan också bidra till att det befintliga serviceutbudet som finns på landsbygden har möjlighet att fortsättningsvis även bedriva sin verksamhet. I stort är LIS-områdena placerade inom de befintliga strukturer som finns. Det finns ett antal områden som ligger längre ifrån befintligt serviceutbud och längre från kollektivtrafiken. Dessa områden bedöms påverka klimatet negativt i större utsträckning än övriga områden, dock bedöms den utökade möjligheten att jobba på distans minska den faktiska påverkan på klimatet.

I kommunens översiktsplan lyfts att nytillkommande bebyggelse i största grad ska lokaliseras till befintlig infrastruktur samt att användandet av kollektivtrafiken och samåkandet på landsbygden ska främjas genom möjlighet till pendlarparkeringar på strategiska platser. Kommunen ska jobba för att stimulera samåkandet på landsbygden samt öka kollektivtrafikens attraktivitet. LIS-planen kan i stort sägas ligga i linje med detta med undantag för ett antal områden som ligger mer perifert.

Kommunen har även en framtagen cykelplan. I cykelplanen finns en framtagen utvecklingsanalys för att förbättra cyklingsmöjligheterna för de som bor på landsbygden där trafiksäkerheten för oskyddade trafikanter idag inte anses bra.

Påverkan på de nationella miljömålen

Miljökvalitetsmålen beskriver det tillstånd i den svenska miljön som ska nås. Det finns 16 miljökvalitetsmål som alla berör viktiga miljöområden.

Arbetet med att nå miljökvalitetsmålen och generationsmålet utgör grunden för den nationella miljöpolitiken.

Miljökvalitetsmålen med preciseringar ska ge en långsiktig målbild för miljöarbetet och fungerar som vägledning för hela samhällets miljöarbete, såväl myndigheters, länsstyrelsers, kommuners som näringslivets och andra aktörers.

De miljömål som bedöms påverkas av LIS-planen listas nedan samt möjlig påverkan på dessa till följd av LIS-planen.

Begränsad klimatpåverkan

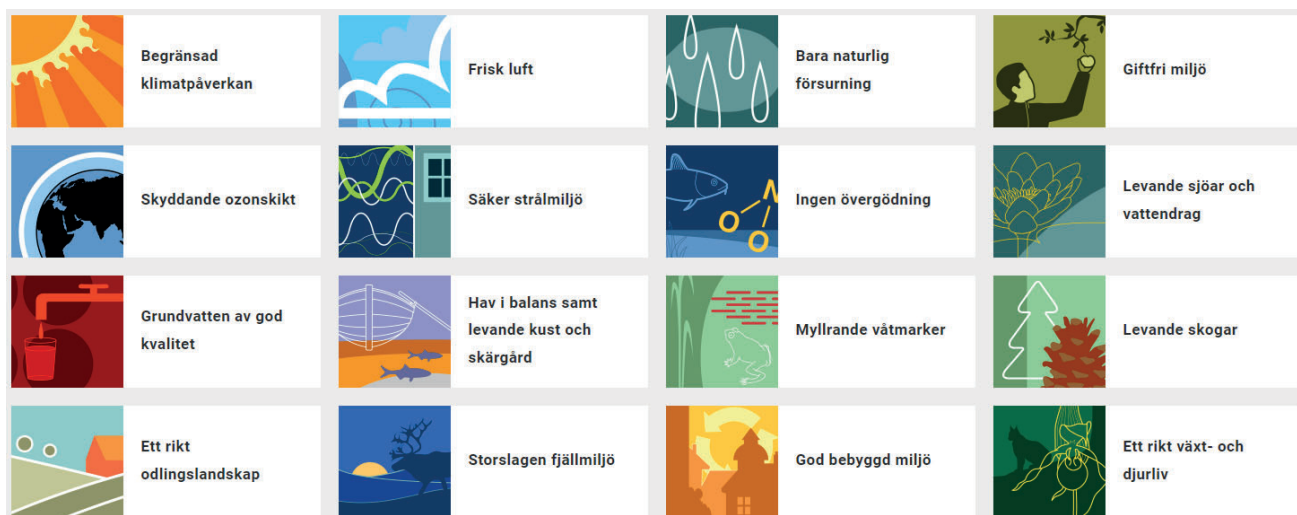
Ökade trafikarbeten, om än begränsade bedöms ha negativ inverkan på målet. I kommunens översiktsplan lyfts att nytillkommande bebyggelse i största grad ska lokaliseras till befintlig infrastruktur samt att användandet av kollektivtrafiken och samåkandet på landsbygden ska främjas genom möjlighet till pendlarparkeringar på strategiska platser. Kommunen ska jobba för att stimulera samåkandet på landsbygden samt öka kollektivtrafikens tillgänglighet och attraktivitet. LIS-planen kan i stort sägas ligga i linje med detta med undantag för ett antal områden som ligger mer perifert, med det sagt så kommer utbyggnad inom landsbygden leda till ökade trafikrörelser vilket påverkar målet negativt.

Frisk luft

Ökade trafikarbeten, om än begränsade bedöms ha negativ inverkan på målet.

Ingen övergödning

Enbart ett av de föreslagna LIS-områden ligger inom område som kommer anslutas till det kommunala VA-nätet. Detta innebär att nya områden för bostäder tillkommer utan anslutning till kommunens VA-nät. En sådan utveckling skulle kunna medföra ökad belastning på recipienter i form av näringsämnen från enskilda avlopp. De enskilda avloppen ska ha hög skyddsklass i enlighet med kommu-

Ovan: Sveriges 16 miljökvalitetsmål bild: sverigemiljomal.se

nens riktlinjer för enskilda avlopp. Sammantaget görs bedömningen att det tematiska tillägget kan ha en negativ inverkan på målen.

Levande sjöar och vattendrag

Enligt riktlinjerna från kommunen gällande enskilda avlopp ska all bebyggelse inom 50 meter från stranden ska ha högsta skyddsnivå. Kommunen har även ett ställningstagande att alla sjöar ska fortsätta vara näringsfattiga. I slutändan kommer dock ändå vattenkvaliteten påverkas beroende på hur avlopps och dagvattenfrågan löses samt att ett eventuellt ökat båtliv kan påverka vattenkvaliteten. Sammantaget går det inte att bortse från att LIS-planen kommer att innebära en ökad belastning på sjöar och vattendrag, vilket påverkar målen negativt.

Grundvatten av god kvalitet

LIS-planen bedöms inte medföra negativa konsekvenser för grundvattnet.

God bebyggd miljö

Miljömålet väger samman flera olika delar, bland annat att natur och kulturvärden ska tas till vara, hur tillgången till rekreationsområden ser ut samt transporter.

Biltransporter kommer att öka med LIS-planen. I kommunens översiktsplan lyfts att nytillkommande bebyggelse i största grad ska lokaliseras till befintlig infrastruktur samt att användandet av kollektivtrafiken och samåkandet på landsbygden skulle främjas genom möjlighet till pendlarparkeringar på strategiska platser. Kommunen ska jobba för att stimulera samåkandet på landsbygden samt öka kollektivtrafikens attraktivitet. Genom ett ökat befolkningsunderlag längs befintligt kollektivtrafikstråk så ökar möjligheterna för kollektivtrafiken kan göras mer attraktivt samt ett ökat incitament för anordnade av pendlarparkering. Avseende rekreationsområden bedöms tillgången både kunna öka och minska, beroende på hur den faktiska utvecklingen kommer att ske. Sammantaget bedöms LIS-planen både kunna få positiv och negativ inverkan på målen.

Ett rikt djur- och växtliv

Nybyggnation inom utpekade LIS-områden kommer att medföra en förlust av strandnära grönområden av varierande slag. Marken som kommer att tas i anspråk består idag till stor del av natur i form av skog och till viss del öppen mark. Utöver riksintresset för naturvård enligt 3 kap finns det inga kända höga naturvärden från övergripande nationella inventeringar inom LIS-områdena. Då ingen detaljerad bedömning av naturvärden inom respektive LIS-område har genomförts bedöms målet något svårbedömt men inverkan på målet bedöms bli negativ. Naturvärdesbedömningar ska göras i samband med fortsatt prövning för alla områden så att de grundläggande villko-

ren för dispens kan tillgodoses, då förändringar av naturen kan ske över tid bedömer kommunen det lämpligare att göra detta för respektive område när det blir aktuellt.

Levande skogar

Marken som kommer att tas i anspråk för nybyggnation inom utpekade LIS-områden består idag till stor del av skog. Utöver riksintresset för naturvård enligt 3 kap finns det inga kända höga naturvärden från övergripande nationella inventeringar inom LIS-områdena. Då ingen detaljerad bedömning av naturvärden inom respektive LIS-område har genomförts bedöms målet något svårbedömt men inverkan på målet bedöms bli negativ. Naturvärdesbedömningar ska göras i samband med fortsatt prövning för alla områden så att de grundläggande villkoren för dispens kan tillgodoses, då förändringar av naturen kan ske över tid bedömer kommunen det lämpligare att göra detta för respektive område när det blir aktuellt.

Ett rikt odlingslandskap

Marken som kommer att tas i anspråk för nybyggnation inom utpekade LIS-områden består till begränsad del av betes- och jordbruksmark. I de fall jordbruksmark berörs ska bebyggelsen anpassas inom området för att minimera påverkan på jordbruksmarken.

Den öppna jordbruksmarken är en viktig del av landskapsbilden i och omkring flera sjöar i kommunen och en del av naturvårdsvärdena som är av riksintresse för Foxen-Store Le. Att inte peka ut LIS-områden kan innebära att det finns risk för att kulturmiljövärden och naturvärden av riksintresse skadas av att betes och odlingslandskapet

läggs i träda och växer igen. Sammantaget bedöms LIS-planen både kunna få positiv och negativ inverkan på målen.

Samlad bedömning av planförslag

Miljökonsekvensbeskrivningen utgår ifrån planalternativet samt nollalternativet som utgör gällande LIS-plan. De miljöaspekter som har valts ut för bedömning är: naturvärden (inkl. vattenkvalitet), friluftsliv och rekreation, kulturmiljö och landskapsbild, infra-, bebyggelsestruktur och service samt klimat och nationella miljömål.

Den faktiska påverkan på naturvärden (inkl. vattenkvalitet), friluftsliv och rekreation, kulturmiljö och landskapsbild, infra-, bebyggelsestruktur och service samt klimat och nationella miljömål beror till stor del på detaljlokalisering och detaljutformning av bebyggelse. Därför är det svårt att på denna övergripande nivå bedöma hur stora konsekvenserna kan bli. Åtgärder kan genomföras som minskar eller eliminerar de negativa konsekvenserna.

Planalternativet innebär en något större miljöpåverkan än nollalternativet då antalet LIS-områden i det reviderade planförslaget har ökat. Vid en oförsiktig exploatering där inte riktlinjerna för utformning av ny bebyggelse för de områden som berörs av riksintresset för DANO enligt 3 och 4 kap MB följs kan riksintressena komma att påverkas negativt. Ett antal av de LIS-områden som pekas ut bidrar dock till att tillgängliggöra sjöarna, vilket ligger inom syftet för riksintresset och den allemansrättsliga tillgängligheten. Det är av stor vikt att hållbara VA-lösningar kommer till vid ny bebyggelse för att inte miljö kvalitetsnormen för vatten ska påverkas negativt i de utpekade sjöarna.

Naturvärde (inkl. vattenkvalitet)

Inom de flesta av föreslagna LIS-områden kommer exploaterade naturområden att exploateras och LIS-planen bedöms därav medföra negativa konsekvenser på naturvärden och därtill kopplade ekosystemtjänster.

14 nya LIS-områden och fyra reviderade LIS-områdena ligger inom riksintresse för naturvärden gällande riksintresset för Foxen – Stora Le, samt riksintresset för Östra Silen.

Utifrån övriga kända naturvärden så är det inga som berörs inom de respektive LIS områdena.

Ett genomförande av LIS-planen kan innebära en ökad belastning på sjöar och vattendrag. De negativa konsekvenserna till följd av ökad belastning bedöms till viss del vägas upp av möjligheten att etablera gemensamma avloppslösningar med hög skyddsnivå enligt kommunens föreskrifter för enskilda avlopp. Sammantaget bedöms planförslaget medföra risk för negativa konsekvenser med

avseende på vattenkvalitet.

Totalt sett bedöms planförslaget få förväntade negativa konsekvenser för naturvärden och vattenkvalitet. Föreslagna åtgärder bedöms kunna minska och delvis eliminera de negativa konsekvenserna.

Friluftsliv och rekreation

En utveckling av verksamheter inom turism och friluftsliv kan gynna kommunens rekreativvärden. Samtidigt kan exploateringen av bostäder i viss mån minska upplevelsevärde och tillgängligheten för allmänheten vilket är negativt.

Planförslaget bedöms därav medföra möjligheter till både positiva och negativa konsekvenser med avseende på friluftsliv och rekreation.

Kulturmiljö och landskapsbild

Ett antal av LIS-områdena ligger inom eller angränsar till fornlämningar eller kulturmiljöer. I LIS-planen så framgår för vilka områden som det bedöms vara av vikt att göra en kulturvärdesbedömning i samband med fortsatt prövning. Påverkan på eventuella värden bedöms som ringa.

Landskapsbild kan komma att påverkas negativt om ny bebyggelse inte anpassas till befintliga bebyggelsestrukturer samt anpassas efter de riktlinjer som finns framtagna för LIS-områden som ligger inom riksintressena enligt 3 och 4 kap gällande DANO för att ta hänsyn till de värden som är av vikt för DANO områden.

Infra-, bebyggelsestruktur och service

Ett antal av LIS-områdena kommer att vara lokaliserade utanför område med kollektivtrafik. Många ligger dock i närheten av befintliga busshållplatser. Det bedöms dock sannolikt att antalet enskilda bilresor kommer att öka om planförslaget realiserar med ökande utsläpp av luftföroreningar som följd. Sammantaget bedöms planförslaget medföra negativa konsekvenser för utsläpp av luftföroreningar och växthusgaser.

Klimatpåverkan och nationella miljömål

I stort är LIS-områdena placerade inom de befintliga strukturer som finns. Det finns ett antal områden som ligger längre ifrån befintligt serviceutbud och längre från kollektivtrafiken. Dessa områden bedöms påverka klimatet negativt i större utsträckning än övriga områden, dock bedöms den utökade möjligheten att jobba på distans minska den faktiska påverkan på klimatet.

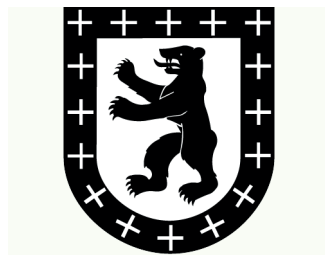
Nio miljömål bedöms beröras och påverkas både positivt och negativt av planens genomförande om än i begränsad betydelse.

Årjäng, upprättad 2023-01-12

Daniel Nordholm
Kommunarkitekt

Peter Månsson
Samhällsbyggnadschef

Anna Lindstedt
Samhällsplanerare, SBK Värmland

Årjängs Kommun